

EM2015/92
30. november 2015
Naaja H. Nathanielsen

Forslag til forespørgselsdebat om den gældende gælds- og investeringsstrategi. Hvordan sikrer vi, at Grønlands samlede gældssætning og investeringer holdes på et niveau som understøtter en stabil og robust økonomi? Hvad er fordelene og ulemperne ved den eksisterende gælds- og investeringsstrategi for henholdsvis selvstyret, kommunerne og de selvstyrejede selskaber og hvordan sikrer vi, at strategien følges?

(Medlem af Inatsisartut Sara Olsvig, Inuit Ataqatigiit)

Den politiske debat har i de seneste mange måneder handlet om kommende investeringer. Der skal blandt andet bygges havne, landingsbaner og udbygges vandkraftanlæg. Men den politiske debat handler mest om hvor der skal bygges, hvor stort og hvornår. Debatten handler ikke om økonomi eller rettere den gæld vi vil få, når byggerierne går i gang.

Vi er alle ivrige efter at sætte nye projekter i gang, der skaber vækst og udvikling i hele landet. Men vi bliver samtidigt nødt til at forholde os til, at disse mange planer ikke er gratis. Det er åbenbart, at det bliver nødvendigt med lån for at finansiere nogle af projekterne. Det er ikke realistisk at tro, at fremmedfinansiering kan løfte alle projekterne. Så hvis de mange ønsker skal blive til virkelighed, skal landskassen optage nye lån i de kommende år.

Da vi behandlede finansloven for 2015 i foråret, var Finansudvalget meget klar i udmeldingen omkring de kommende lån. Finansudvalget påpegede at der lige nu er et spillerum på ca. 1,3 mia. kr. for yderligere gæld. Låner vi mere end 1,3 mia. begynder det at blive uforvarsomt økonomisk. De 1,3 mia. dækker alt gæld der optages af det offentlige. Det vil sige det både gælder for Selvstyret, kommunerne og offentligt ejede selskaber. Finansudvalget understregede, at man under ingen omstændigheder må låne hele dette beløb på en gang. Historien har gentagne gange vist os, at der pludseligt kan opstå kriser, som skaber behov for penge. Det skete senest i 2009, hvor Selvstyret måtte betale en halv milliard til Royal Greenland.

Allerede nu er der planlagt en stigning i låneoptagelsen i de selvstyrejede aktieselskaber. Der bygges en ny havn i Nuuk og Royal Arctic Line får nye bygdeskibe til omkring 750 mio. kr. Derudover har Naalakkarsuisut bekendtgjort, at der vil være behov for at Selvstyret optager lån i størrelsesordenen 200 mio. indenfor de næste par år. Så hvis vi kun kan låne 1,3 mia. før vi skal passe på, er der derfor ikke meget bevægelsesfrihed tilbage til nye investeringer.

I 2012 vedtog Inatsisartut Gælds- og investeringsstrategien. Strategien opstiller nogle regler der skal sikre, at vi låner penge med omtanke og at vi bruger penge med omtanke. Strategien hviler på et forsigtighedsprincip, som skal sikre, at der også i dårlige tider, er råd til at betale af på vores gæld. Naalakkarsuisut har ved flere lejligheder meldt ud, at de fastholder principperne i gælds- og investeringsstrategien. Det er dog ikke nok at sige det – det skal også udføres i den virkelige verden.

Det første princip i Gælds- og investeringsstrategien er for eksempel at der skal være overskud på Drifts- og anlægsbalancen i landskassen. Men som vi alle ved, vedtages der i disse år finanslove med underskud på DA-balancen. Dette kritiseres af flere fagfolk. Det er også vores mening, at vi ikke kan sidde den slags kritik overhørig og at det bør tages langt mere alvorligt.

Det andet princip handler om at der kun optages lån der bidrager til den finanspolitiske holdbarhed. I den forbindelse skal Inuit Ataqatigiit efterlyse den vækst og holdbarhedsplan der

efterhånden har været varslet i 2 år. Vi forventer at den omdeles inden årets udgang og vil bede Naalakkersuisut bekræfte dette under dagens debat.

Det tredje princip i Gælds- og investeringsstrategien har vi også en kommentar til. Princippet går ud på, at det offentlige kun kan optage lån til boliger, erhvervs- og infrastrukturprojekter hvis øgede brugerbetaling mindst kan finansiere renter og afdrag på gælden. Dette princip er rigtig væsentligt at diskutere. Agter Naalakkersuisut at fastholde dette princip i de kommende investeringer i landingsbaner? Vi ønsker en direkte kommentar på dette. Der er ikke tvivl om, at flere af projekterne skal finansieres gennem lånoptag. Spørgsmålet er selvfølgelig hvordan det vil påvirke prisen for brugerne. Inuit Ataqatigiit ser frem til, at der fremlægges langt mere konkrete tal for de forskellige projekter, så vi får en reel chance for at vurdere økonomien forbundet med projekterne og for de priser forbrugerne skal betale.

I forbindelse med den aktuelle debat om landingsbaner er det flere gange nævnt, at man overvejer at oprette et aktieselskab til at håndtere de kommende projekter. Men uanset om vi vælger at etablere et aktieselskab eller ej skal vi huske, at det i sidste ende er landskassen der hæfter for gæld.

Inuit Ataqatigiit bakker op om Gælds- og investeringsstrategien og dens principper. Der ligger store beslutninger foran os i Inatsisartut. Vi skal investere i fremtiden. Men vi kan ikke lukke øjnene for de økonomiske realiteter. Det kan blive nødvendigt at udskyde eller fravælge projekter, hvis nærmere undersøgelser viser, at de ikke er økonomisk holdbare. Hvis det viser sig at være tilfældet må vi finde på nye projekter, der er bæredygtige. Vi skal ikke stoppe med at investere eller stoppe med at udvikle samfundet. Men vi kan blive nødt til at justere på vores drømme og forventninger. Vi skal ikke miste troen på udvikling, men vi må udvikle os på en økonomisk ansvarlig baggrund. Med disse ord ønsker vi Inatsisartut en god debat og skal meddele at vi støtter forslaget til inatsisartutudtalelse fremsat af forslagsstilleren, Sara Olsvig.